

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ

*iqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü*

Şahin SADIQOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Ədalət MURADOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Vahid NOVRUZOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Nazim İMANOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Süleyman QASIMOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Səlim MÜSLÜMOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Tahir BUDAQOV

tibb üzrə fəlsəfə doktoru

Azər ƏMİRASLANOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Mehman TAĞIYEV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Saleh MÖVLAMOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Aleksey PONOMARENKO

iqtisad elmləri namizədi, dosent

Roumen VESSELİNOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Alxan MANSUROV

məsul katib

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları**

Statistikanın inkişaf
strategiyası
və taktikası

Statistik təsnifatlar,
standartlar və
registrlər

Statistik müşahidə
metodları

Statistik məlumatların
toplanması, işlənməsi,
saxlanması və yayıl-
ması texnologiyası

İnformasiya şəbəkəsi,
məlumat bazası,
məlumat bankları

Statistik informasiya
sisteminin
təkmilləşdirilməsi

Milli Hesablar
Sistemi

Statistik tədqiqatlar

Statistika sahəsində
beynəlxalq əməkdaşlıq

Statistika:
xronika, informasiya

Bibliografiya:
yeni nəşrlər

Oxucuların rəy
və təklifləri

Statistika:
rəsmi sənədlər

Statistika:
metodoloji təminat
(metodoloji əlavələr)

Statistika:
faktlar və proqnozlar
(statistik əlavələr)

Mündəricat

səh.

İQTİSADI-STATİSTİK TƏDQIQATLAR

Elşən İbrahimov

Dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsində dövlət büdcəsindən səmərəli istifadə yolları..... 4

Yaşar Paşa

Həyat keyfiyyəti və innovasiyalar arasında qarşılıqlı əlaqənin statistik tədqiqi..... 12

Saleh Mövlamov, Şahin Mustafayev

Enerji təhlükəsizliyinin statistik tədqiqi..... 21

Famil Niftiyev

Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda təhsil müəssisələrinin inkişafının statistik təhlili..... 30

Elnur Rüstəmov

Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun sosial-iqtisadi inkişafında əmək bazarının rolu..... 36

Əbdülrəhim Dadaşov

Fermer təsərrüfatlarının kredit resurslarına çıxış imkanlarının qiymətləndirilməsi..... 45

NƏZƏRİYYƏ VƏ METODOLOGİYA

Sədi Əbdürəhmanov, Nigar Teymurzadə

Kənd təsərrüfatında iqtisadi mənafehlərin optimal əlaqələndirilməsi..... 55

Həsən Məmmədov

Davamlı iqtisadi inkişafın nəzəri əsasları..... 64

Юсуф Байрамов

Социальное предпринимательство – мировая практика и пути развития в Азербайджане..... 74

Rəşad Məmmədov

Dünya iqtisadiyyatının qloballaşması şəraitində sahibkarlıq fəaliyyəti və onun marketing strategiyaları..... 84

2019-cu İLİN BİRİNCİ YARISININ YEKUNU ÜZRƏ ÖLKƏNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFINA DAİR GÖSTƏRİCİLƏR

Makroiqtisadi göstəricilər..... 92

Ümumi Daxili Məhsul istehsalı..... 94

Maliyyə mənbələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlər..... 94

İqtisadiyyatın sahələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin dəyəri..... 95

Pərakəndə ticarət dövriyyəsinin məhsullar üzrə strukturu..... 96

İqtisadiyyata kredit qoyuluşu..... 96

Dövlət büdcəsinin gəlirləri..... 96

Dövlət büdcəsinin xərcləri..... 97

Nəqliyyat sektorunda yük dövriyyəsi..... 97

Nəqliyyat sektorunda sərnişin dövriyyəsi..... 98

Azərbaycanın tərəfdaş ölkələrlə xarici ticarət göstəriciləri..... 98

İxrac olunan mühüm növ məhsullar..... 99

İdxal olunan mühüm növ məhsullar..... 100

BEYNƏLXALQ ƏMƏKDASLIQ

Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov Parisdə keçirilən Avropa statistikləri konfransında iştirak etmişdir..... 101

RƏSMİ STATİSTİKANIN İNKİŞAFI

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üzrə Milli Məlumatlandırma Portalının təqdimat mərasimi keçirilmişdir..... 102

“Əhalinin siyahıyaalınması: dayanıqlı inkişaf üçün mühüm informasiya mənbəyi” mövzusunda yazı müsabiqəsi elan edilmişdir..... 104

AZƏRBAYCANIN STATİSTİKA TARİXİ SƏHİFƏLƏRİNDƏN

Əliyev İsgəndər Məmməd Tağı oğlu (anadan olmasının 120 illiyinə)..... 107

UOT: 33:005

DOI: 10.33870/1012-1211-2019-3-2490

**DAYANIQLI İQTİSADİ İNKİŞAFIN TƏMİN EDİLMƏSİNDƏ DÖVLƏT
BÜDCƏSİNDƏN SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏ YOLLARI**

Elşən İbrahimov

Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin

“İqtisadiyyat” fakültəsinin dekanı, iqtisad elmləri namizədi, dosent

AZ 1106, Bakı şəhəri, Nəcəf Nərimanov küçəsi 93

e-poçt: elwen.1977@mail.ru

Açar sözlər: dövlət büdcəsi, Davamlı İqtisadi İnkişaf Konsepsiyası, ÜDM, sosial-iqtisadi siyasət, təkrar istehsal prosesi.

Ключевые слова: государственный бюджет, Концепция Устойчивого Экономического Развития, ВВП, социально-экономическая политика, процесс воспроизводства.

Keywords: state budget, Sustainable Economic Development Conception, GDP, social-economic policy, reproduction process.

Elşən İbrahimov

**Dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsində dövlət büdcəsindən
səmərəli istifadə yolları**

Xülasə

Məqalədə dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsində və geniş təkrar istehsal prosesində dövlət büdcəsinin rolu əsaslandırılmış, dövlətin əsas maliyyə sənədi kimi onun əhəmiyyəti şərh edilmişdir. Dövlətin əsas maliyyə dayağı olmaqla dövlət büdcəsinin sosial-iqtisadi siyasətin, dövlət tənzimlənməsinin və s. həyata keçirilməsində xüsusi rolu vurğulanmışdır. Qeyd edilmişdir ki, qloballaşma və inteqrasiya proseslərində səmərəli iştirak etmək, bu proseslərin təsiri ilə formalaşan çətin rəqabət mübarizəsində davam gətirmək, həmçinin qlobal iqtisadi məkanda milli və dövlətçilik maraqlarını təmin etmək, modern milli iqtisadiyyatın formalaşmasında dövlət büdcəsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Davamlı İqtisadi İnkişaf Konsepsiyasının reallaşdırılmasında dövlət büdcəsindən səmərəli istifadə istiqamətləri tədqiq edilmiş, müvafiq ümumiləşdirmələr əsasında təklif və tövsiyələr verilmişdir.

Эльшан Ибрагимов

**Пути рационального использования государственного бюджета в
обеспечении устойчивого экономического развития**

Резюме

В статье обоснована роль государственного бюджета в обеспечении устойчивого экономического развития и в процессе широкого воспроизводства, изложено его значение, как основного финансового документа государства. Особо подчеркнута роль государственного бюджета в введении социально-экономической политики, государственного регулирования и т.д., являющегося основной финансовой опорой государства. Отмечено, что в вопросах активного участия в процессах глобализации и интеграции, противостояния в трудной конкурентной борьбе, складывающейся под влиянием этих процессов, а также обеспечения национальных интересов в глобальном экономическом пространстве, формирования модернизованной национальной экономики государственный бюджет приобретает особое значение. Исследованы направления

рационального использования государственного бюджета в реализации концепции устойчивого экономического развития, на основе общих выводов даны предложения и рекомендации.

Elshen Ibrahimov
The ways of efficient use of the state budget in the provision of sustainable economic development
Summary

The role of the state budget in the provision of sustainable economic development and in the expanded reproduction process has been justified, its sense as the financial document of the government has been explained in the article. A special role of the state budget in implementing social-economic policy, state regulation and etc. was emphasized, being a main financial support for the government. It has been mentioned that the state budget has a great importance in the efficient participation in the globalization and integration processes, standing in competitive fighting hardly formed due to the influence of this process as well as providing in the global economic sphere the national and governmental interest and forming of modern national economy. Rational use of the state budget in the realization of Sustainable Economic Development Concept has been researched and proposals and recommendations based on relevant general conclusions have been given in the article.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 29 dekabr 2012-ci il.
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi internet saytı. https://president.az/files/future_az.pdf
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet saytı. www.stat.gov.az
4. E.Ə.İbrahimov. “İqtisadiyyatın davamlı inkişafının maliyyə-büdcə tənzimlənməsi və stimullaşdırılması problemləri”. Bakı-2018
5. İ.H.Alıyev və b. “Milli iqtisadiyyat: modernləşmə və davamlı inkişaf”. Bakı: “Avropa nəşriyyatı. 2013
6. İ.Bayramov. “Azərbaycan iqtisadiyyatının diversifikasiyasının maliyyə təminatının gücləndirilməsi məsələləri”. Bakı-2018
7. Azərbaycanın statistik göstəriciləri 2018. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2018
8. <http://www.maliyye.gov.az>
9. B.Ş.Qurbanov. “Büdcə gəlirləri və xərclərinin formalaşdırılmasının bəzi problemləri”. AMEA İqtisad İnstitutu. Elmi əsərlər, 2009, № 4 səh.
10. C.Bulut, E.Süleymanov. “Dövlət maliyyəsi”. Qafqaz Universiteti. Bakı-2013
11. Ə.X.Nuriyev. “Davamlı və tarazlı regional inkişaf”. Bakı-2017
12. www.who.int.ru

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 19.04.2019
Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 26.04.2019
Çap üçün qəbul olunmuşdur: 30.05.2019

HƏYAT KEYFİYYƏTİ VƏ İNNOVASIYALAR ARASINDA QARŞILIQLI ƏLAQƏNİN STATİSTİK TƏDQIQI

Yaşar Paşa

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Həyat keyfiyyətinin statistikasına şöbəsinin müdiri

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti, 81

e-poçt: yashar@azstat.org

Açar sözlər: həyat keyfiyyəti, əhalinin həyat səviyyəsi, həyat keyfiyyətinin müəyyən edilməsinin metodoloji yanaşmaları, innovasiya, insan inkişafı indeksi, korrelyasiya əlaqəsi, reqressiya modeli.

Ключевые слова: качество жизни, уровень жизни населения, методологические подходы определения качества жизни, инновация, индекс человеческого развития, корреляционные отношения, регрессионная модель.

Keywords: quality of life, population living standards, methodological approaches in determining the quality of life, innovation, human development index, correlation relation, regression model.

Yaşar Paşa

Həyat keyfiyyəti və innovasiyalar arasında qarşılıqlı əlaqənin statistik tədqiqi

Xülasə

Məqalədə əhalinin həyat keyfiyyəti və onunla sıx bağlı olan həyat səviyyəsi haqqında ümumi məlumat verilmişdir. Əhalinin həyat səviyyəsi və keyfiyyətinə siyasi, iqtisadi, sosial, təbii, ekoloji və mənəvi amillərin, eləcə də elmi-texniki inkişafın təsiri vurğulanmışdır. Bununla yanaşı, məqalədə həyat keyfiyyətinin müəyyən edilməsinin metodoloji yanaşmaları öz əksini tapmışdır. Həyat keyfiyyətinin ümumiləşdirici göstəricisi kimi insan inkişafı indeksi göstərilmişdir. İnnovasiya fəaliyyəti haqqında məlumat verilmiş və həyat keyfiyyətinin innovasiyalarla qarşılıqlı əlaqəsinin statistik tədqiqi aparılmışdır. Statistik tədqiqat Dünya Bankının hazırladığı məlumatlara əsaslanmışdır. İnsan inkişafı indeksi ilə innovasiyalar arasında əlaqənin ekonometrik modeli tərtib edilmişdir.

Яшар Паша

Статистическое исследование взаимосвязи между качеством жизни и инновациями

Резюме

В статье представлена общая информация о качестве и уровне жизни населения. Подчеркнуто влияние политических, экономических, социальных, природных, экологических и моральных факторов, а также научно-технического развития на качество и уровень жизни населения. Кроме того, в статье изложены методологические подходы для определения качества жизни. Индекс развития человеческого потенциала был представлен как обобщенный показатель качества жизни. Представлена информация об инновационной деятельности и проведен статистический анализ взаимосвязи качества жизни и инноваций. Статистическое исследование было основано на данных Всемирного банка. Была составлена эконометрическая модель взаимосвязи между индексом человеческого развития и инновациями.

Yashar Pasha

Statistical research of the relationship between quality of life and innovations

Summary

The article provides general information about the quality of life and living standards of the population. The influence of political, economic, social, natural, environmental and moral factors, as well as scientific and technological development on the quality and living standards of the population was emphasized. In addition, the article sets out methodological approaches to determine the quality of life. As a generalized indicator of quality of life, the human development index was presented. Information on innovation activity is presented and a statistical analysis of the relationship between quality of life and innovation is carried out. Statistical research was based on data from the World Bank. It was compiled an econometric model of the relationship between the human development index and innovation.

Ədəbiyyat

1. Wikipedia. URL: [http:// ru.wikipedia.org/Иновационная_экономика](http://ru.wikipedia.org/Иновационная_экономика)
2. Марина Юрьевна Архипова, Андрей Владимирович Лебедев. Инновации и уровень жизни населения: взаимосвязь, тенденции, перспективы. Экономика, Статистика и Информатика №6, 2012.
3. elibrary.bsua.az/yenii%5Ciqtisadkitablar%5C226_innovasiya.pdf
4. Андреева О. Н. Способы оценки уровня и качества жизни населения. Ойкумена. 2013. №2. УДК 332.145(470:571.6).
5. United Nations Development Programme. Human Development Reports. Human Development Data (1990-2017). <http://hdr.undp.org/en/data>
6. [https://ru.wikipedia.org/wiki/ Индекс_человеческого_развития](https://ru.wikipedia.org/wiki/Индекс_человеческого_развития)
7. Влияние инновационных процессов на качество жизни населения республики Беларусь. Чиркова Ирина Юрьевна Белорусский государственный университет, Минск. Хацкевич Геннадий Алексеевич Белорусский государственный университет, Институт бизнеса и менеджмента технологий, Минск.
8. База данных Мирового Банка. URL: <https://databank.worldbank.org>
9. В.Н.Сулицкий. Методы статистического анализа в управлении: Учеб. Пособие. - М. Дело, 2002. - 520 с.
10. <http://www.mathtask.ru/0014-mathematical-tables.php#tt14>. Математические таблицы.
11. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı: www.stat.gov.az

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 06.05.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 10.05.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 30.05.2019

ENERJİ TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN STATİSTİK TƏDQIQI

Saleh Mövlamov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzi
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqatlar şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı, i.ü.f.d
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: movlamov@azstat.org*

Şahin Mustafayev

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzi
Statistik innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin iqtisadçısı
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: shahinm@azstat.org*

Açar sözlər: enerji təhlükəsizliyi, enerji istehlakı, yanacaq-enerji kompleksləri, iqtisadiyyat sahələri, siyasi enerji təhlükəsizliyi, iqtisadi enerji təhlükəsizliyi, texnogen enerji təhlükəsizliyi, beynəlxalq enerji xartiyası.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, энергопотребление, топливно-энергетические комплексы, отрасли экономики, политическая энергетическая безопасность, экономическая энергетическая безопасность, техногенная энергетическая безопасность, международная энергетическая хартия.

Keywords: energy security, energy consumption, fuel and energy complexes, economic sectors, political energy security, economic energy security, technology-related energy security, international energy charter.

Saleh Mövlamov, Şahin Mustafayev Enerji təhlükəsizliyin statistik tədqiqi

Xülasə

Məqalədə ölkənin dövlət təhlükəsizliyinin tərkib hissəsi olan enerji təhlükəsizliyi kimi ən vacib məsələdən, regionlar üzrə enerji ehtiyatlarının qeyri-bərabər paylanması və onların tükənməsi problemlərdən bəhs olunur.

Ölkə üzrə enerji ehtiyatlarının istehlakı, enerji ehtiyatlarının növlərinə görə müqayisəli təhlil edilmiş, həmin göstəricilərin dinamik sıraları və müvafiq qrafikləri, Beynəlxalq Enerji Agentliyinin 2030-cu ilədək proqnozları verilmişdir. Enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün yeni konsepsiyanın hazırlanması, davamlı inkişafı üçün əsas təbii sərvət hesab edilən enerji ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi, aşağı enerjitutumlu fəaliyyət sahələrinə transformasiya araşdırılmışdır.

Салех Мовламов, Шахин Мустафаев

Статистическое исследование энергетической безопасности

Резюме

В статье рассматриваются такие вопросы, как энергетическая безопасность, которая является неотъемлемой частью государственной безопасности страны, а также неравномерное распределение энергоресурсов и проблемы их исчерпания в регионах.

Приводятся данные о потреблении энергоресурсов по странам, даны сравнительный анализ энергоресурсов, динамика этих показателей и соответствующие графики, прогнозы

Международного Энергетического Агентства до 2030 года. Были затронуты вопросы разработки новой концепции энергетической безопасности, эффективного использования энергетических ресурсов, которые являются основными природными ресурсами для устойчивого развития и трансформации экономики к отраслям с низким энергопотреблением.

Saleh Movlamov, Shahin Mustafayev
Statistical Research of Energy Security
Summary

The article deals with such issues as energy security, which is an integral part of the country's national security, as well as the uneven distribution and problems of exhaustion of energy resources in the regions.

The data on energy consumption by countries, a comparative analysis of energy resources, the dynamics of these indicators and the corresponding graphs and forecasts of the International Energy Agency by 2030 are given. The development of a new concept of energy security, the efficient use of energy resources, which are the main natural resources for sustainable development, and the transformation of the economy of industries to low energy consumption, were investigated.

Ədəbiyyat

1. I.Ş.Ə.Səmədzadə və digərləri. İqtisadi subyektlərin (müəssisənin) iqtisadi təhlükəsizliyi. Bakı, Təhsil NPM, 2009, 270 səh.
2. Caspian Energy. International Analytical Journal-december 2006 7(41)
3. Eurostat, Statistical books. Energy,transport and environment indicators. 2015 edition
4. Eurostat, Statistical books. Sustainable development in the European Union. 2015 monitoring report of the EU sustainable Development Strategy. 2015 edition.
5. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C>
6. <https://cyberleninka.ru/article/n/energeticheskaya-bezopasnost-opredelenie-ponyatiya-i-suschnost>
7. <https://cyberleninka.ru/article/v/energeticheskaya-bezopasnost-v-sovremennom-mire-osnovnyepodhody-k-izucheniyu>
8. Mənbə: <https://www.iea.org/Sankey/index.html#c=Azerbaijan&s=Balance>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 01.04.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 03.04.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 18.04.2019

UOT: 332.1

DOI: 10.33870/1012-1211-2019-3-2493

QUBA-XAÇMAZ İQTİSADİ RAYONUNDA TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNİN İNKİŞAFININ STATİSTİK TƏHLİLİ

Famil Niftiyev

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının

Akademik H.Ə.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunun elmi işçisi, coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru

AZ 1143, Bakı şəhəri, Hüseyn Cavid prospekti 115

e-poçt: f.niftiyev@mail.ru

Açar sözlər: təhsil, məktəbəqədər, məktəb, infrastruktur, Quba-Xaçmaz.

Ключевые слова: образование, дошкольное образование, школа, инфраструктура, Губа-Хачмаз.

Keywords: education, preschool, school, infrastructure, Guba-Khachmaz.

Famil Niftiyev

Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda təhsil müəssisələrinin inkişafının statistik təhlili

Xülasə

Məqalə Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda təhsil müəssisələrinin inkişafına, ərazi təşkilinə və təhsil xidmətinin keyfiyyətinin artırılmasına həsr olunmuşdur. Tədqiqat işində inzibati rayonlar üzrə əsas təhsil sahəsi təhlil olunur, regionda təhsilin ərazi təşkili, təhsil sahəsində mövcud olan çatışmazlıqlar araşdırılır, bu sahədə dövlət tərəfindən görülən tədbirlər ətrafı təhlil edilərək iqtisadi rayonda təhsil sahəsinin daha da inkişaf etdirilməsinə dair tövsiyələr verilir.

Eyni zamanda məqalədə Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008, 2009-2013, 2014-2018-ci illər) ilə əlaqədar görülən tədbirlərdən danışılır. Həmçinin əhaliyə xidmət edən sahələr içərisində sosial infrastruktur ən öndə olduğu üçün iqtisadi rayonda əhalinin sayını, təbii artımı, yaş, cins tərkibini bilmək vacibdir.

Фамиль Нифтиев

Статистический анализ развития образовательных учреждений Губа-Хачмазского экономического района

Резюме

Статья посвящена развитию и территориальной организации образовательных учреждений Губа-Хачмазском экономического района, повышению качества образования и образовательных услуг в этом региона. В этой исследовательской работе анализируется основная сфера образования отдельно по каждому административному району, выявляются существующие недостатки в этой сфере. Также даются рекомендации по развитию сферы образования в вышесказанном экономическом районе, а также более подробно анализируются меры, предпринимаемые государством в этом направлении.

В то же время, в статье затронуты мероприятия, реализованные в рамках Государственных программ социально-экономического развития регионов Азербайджанской Республики (2004-2008, 2009-2013, 2014-2018). Также ввиду того, что среди отраслей, оказывающих услуги населению, отрасли социальной инфраструктуры имеют первоочередное значение, важно знать численность населения, естественный прирост, возрастной и гендерный состав населения экономического региона.

Famil Niftiyev

Statistical analysis of educational institutions development in Guba-Khachmaz economic region

Summary

This article is devoted to the development and the territorial organization of educational institutions in the Guba-Khachmaz economic region and improvement of the quality of education. In this research the main field of education on administrative regions is analyzed, shortcomings in the field of education are investigated, also recommendations are given regarding development of education in the economic region through analysing the measures in this field by the government.

At the same time, the article deals with measures taken in connection with the “State Program on Socio-Economic Development of the Regions of the Republic of Azerbaijan (2004-2008, 2009-2013, 2014-2018)”. It is also important to know the population size, natural growth, age, gender composition of the economic region because social infrastructure is one of the most promising areas in the population.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” (2004-2008-ci illər) // “Azərbaycan” qəzeti, 12 fevral 2004-cü il, səh.3-16
2. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” // “Azərbaycan” qəzeti, 15 aprel 2009-cü il, səh.1-18
3. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” (2014-2018-ci illər)// “Azərbaycan” qəzeti, 27 fevral 2014-cü il, səh.4-15
4. Azərbaycanın demografik göstəriciləri. Bakı: 9 №-li kiçik müəssisə, 2017.
5. Azərbaycanın regionları. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin məcmuəsi. Bakı-2017.
6. Azərbaycanda uşaqlar. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin məcmuəsi. Bakı-2017.
7. Azərbaycanda təhsil, elm, mədəniyyət. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin məcmuəsi. Bakı-2018.
8. V.Əfəndiyev. Azərbaycanın iqtisadi və sosial coğrafiyası. Bakı: “Bakı Universiteti” 2010.
9. Ə.Q.Əlirzayev. Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarə edilməsi. Bakı-2010.
10. Z.S.Məmmədov. Regionların iqtisadi inkişaf problemləri. Bakı-2007.
11. <http://www.adpu.edu.az/index.php/az/t-dris/filiallar/guba-filial>
12. <http://www.quba-ih.gov.az/page/15.html>
13. <https://president.az/articles/26933>
14. <http://absheron.edu.gov.az/az/page/540/12846>
15. <http://www.edu.gov.az/upload/file/mektebeqeder/mektebeqeder-umumi-melumat.pdf>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 07.04.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 09.04.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 24.05.2019

GƏNCƏ-QAZAX İQTİSADİ RAYONUNUN SOSIAL-İQTİSADİ İNKİŞAFINDA ƏMƏK BAZARININ ROLU

Elnur Rüstəmov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Əmək statistikasına şöbəsinin İşçi qüvvəsinin tədqiqatı sektorunun baş məsləhətçisi

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin

İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktorantı

AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: elnurr@azstat.org

Açar sözlər: əmək bazarı, regional iqtisadiyyat, iqtisadi fəaliyyət, iqtisadi inkişaf, innovasiya.

Ключевые слова: рынок труда, региональная экономика, экономическая деятельность, экономическое развитие, инновация.

Keywords: labour market, regional economy, economic activity, economic development, innovation.

Elnur Rüstəmov

Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun sosial-iqtisadi inkişafında əmək bazarının rolu

Xülasə

Məqalədə ölkə iqtisadiyyatının tam inkişafı üçün onun regionlarının kompleks araşdırılması və çatışmayan hissələrin ortaya çıxarılması ilə yaranmış problemi həll etmək mümkün olması qeyd edilir. Göstərilir ki, bütün iqtisadi fəaliyyət növlərinin əlaqəliliyini təmin edən və bütün iqtisadi proseslərinin mərkəzində əmək münasibətləri durduğundan bu sahənin araşdırılması vacibdir. Əmək münasibətləri əmək bazarında tələb və təklif əsasında tənzipləndiyi üçün insan kapitalının araşdırılması bu bazara təsir göstərən ilkin amil hesab olunur. 2010-2017-ci illərdə Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda iqtisadi sahələrin və əmək bazarının əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri götürülərək təhlil edilmiş, regionda insan kapitalının mövcud vəziyyəti və inkişaf istiqamətləri göstərilmişdir. Mövcud çatışmazlıqlar üzə çıxarılmış, beynəlxalq təcrübədən istifadə edilməklə problemin həlli yolları qeyd edilmişdir. Bildirilir ki, gələcək dövrlərdə qeyd olunan çatışmazlıqların aradan qaldırılması daha müsbət nəticələrin əldə edilməsinə imkan yaratmış olacaqdır.

Эльнур Рустамов

Роль рынка труда в социально-экономическом развитии Гянджа-Газахского экономического района

Резюме

В статье отмечается, что для полноценного развития экономики страны необходимо комплексное исследование всех ее регионов и устранение существующих проблем. Важно исследовать эту область, т.к. она находится в центре всех экономических процессов и относится ко всем видам экономической деятельности и трудовых отношений. Поскольку трудовые отношения регулируются на основе спроса и предложения на рынке труда, исследования вопросов человеческого капитала считаются основным фактором, влияющим на рынок. За 2010-2017 гг. произведен тщательный анализ по основным социально-экономическим показателям ключевых отраслей экономики и рынка труда региона, показаны современное состояние и тенденции развития человеческого капитала в регионе. Выявлены имеющиеся недостатки и отмечены пути решения проблем с использованием международного опыта. В будущем устранение указанных недостатков даст возможность получить более позитивные результаты.

Elnur Rustamov
The role of the labor market in socio-economic development of the
Ganja-Gazakh economic region

Summary

The article highlights the importance for the full development of the country's economy and the elimination of existing problems can be solved through a comprehensive study of all its regions. Studying this area is necessary since it is at the core of all economic processes and applied to all types of economic activity and labour relations. Since labour relations are regulated on the basis of supply and demand in the labour market, the study of human capital is the main factor affecting the market. The main socio-economic indicators of key sectors of economy and labour market of the region during 2010-2017, the current status and trends of development of human capital in the region were analyzed. Current deficiencies and ways of solving problems using international experience were identified. Eliminating the given deficiencies will enable getting more positive results in the future.

Ədəbiyyat

1. <https://www.economy.gov.az/article/state-programs/21429>
2. https://president.az/files/future_az.pdf
3. <http://static.president.az/pdf/38542.pdf>
4. <https://www.economy.gov.az/article/gence-qazax-iqtisadi-rayonu-2017/22682>
5. <https://www.stat.gov.az/source/regions/#>
6. <https://weforum.ent.box.com/s/dari4dktg4jt2g9xo2o5pksjpatvawdb>
7. https://www.stat.gov.az/source/labour/az/001_1.xls
8. <https://www.stat.gov.az/source/regions/az/004.xls>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 28.06.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 02.07.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 17.07.2019

UOT: 336.648, 336.77, 338.434

DOI: 10.33870/1012-1211-2019-3-2495

JEL Classification codes: E51, Q14

FERMER TƏSƏRRÜFATLARININ KREDİT RESURSLARINA ÇIXIŞ İMKANLARININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Əbdülrəhim Dadaşov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
Maliyyə və maliyyə institutları kafedrasının doktorantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: ebdulrehimdadasov@gmail.com*

Açar sözlər: fermer təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı, kredit resursları, çıxış imkanları, investisiya.

Ключевые слова: фермерское хозяйство, сельское хозяйство, кредитные ресурсы, доступность, инвестиции.

Keywords: farming, agriculture, credit resources, accessibility, investment.

Əbdülrəhim Dadaşov

Fermer təsərrüfatlarının kredit resurslarına çıxış imkanlarının qiymətləndirilməsi

Xülasə

Məqalədə Azərbaycan Respublikasında fermer təsərrüfatlarının kredit resurslarına əlyetərlik səviyyəsi və onlara çıxış imkanlarının təhlili aparılmışdır. Tədqiqat zamanı Sahibkarlığın İnkişafı Fondu və Aqrar kredit və İnkişaf Agentliyinin fermerlərə təklif etdiyi kredit imkanları qiymətləndirilmişdir.

Tədqiqatın əsas məqsədi Azərbaycanda fermer təsərrüfatlarının kredit resurslarına çıxışı imkanlarının təhlili, onların kreditləşmə mexanizminin problemləri və onların aradan qaldırılması istiqamətində təhlillər aparmaqdır. Tədqiqat nəticəsində fermer təsərrüfatlarının kreditləşməsinin əsas xüsusiyyətləri, mövcud problemlər və ondan çıxış yolları araşdırılmış, elmi nəticə çıxarılaraq, təkliflər göstərilmişdir. Ümumiləşdirmə, müqayisəli təhlil metodlarından istifadə edilmişdir.

Абдулрагим Дадашов

Оценка возможностей доступа фермерских хозяйств к кредитным ресурсам

Резюме

В статье анализируются вопросы доступности кредитных ресурсов в Азербайджанской Республике для фермерских хозяйств. Были оценены кредитные возможности, предлагаемые фермерам Фондом Развития Предпринимательства и Агентством по Аграрным Кредитам и Развитию.

Цель исследования - проанализировать возможности кредитования фермерских хозяйств в Азербайджане, проанализировать проблемы кредитования и предложить пути их устранения. В результате исследования были изучены основные особенности кредитования фермерских хозяйств, существующие проблемы и пути их решения, получены научные результаты и представлены предложения. В исследовании были использованы, сравнительного методы анализа и агрегации.

Abdulrahim Dadashov

Evaluation of access to credit resources of farms

Summary

The article analyzes the level of accessibility of farms to credit resources in the Republic of Azerbaijan. The credit opportunities offered by the Entrepreneurship Development Fund and the Agrarian Credit and Development Agency to farmers were assessed in this article.

The purpose of the research is to analyze the opportunities of farming credit resources in Azerbaijan, to analyze the problems of their lending mechanism and their elimination. As a result of research, the main features of farming crediting, existing problems and ways of solution were studied, scientific results were produced and proposals were presented. Aggregation, comparative analysis methods were used in this article.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin “Kənd təsərrüfatı, meşə və balıqçılıq təsərrüfatı” və “Maliyyə və bank” sahələri üzrə statistik nəşrləri. Bakı-2008-2018.
 2. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun verilmiş kredit vəsaitlərinə dair statistik məlumatlar. Bakı-2008-2018.
 3. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar kredit və İnkişaf Agentliyinin illik statistik hesabatları. Bakı-2007-2018.
 4. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar kredit və İnkişaf Agentliyinin vəsaitindən istifadə qaydası. Bakı-2018.
 5. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin dövlət büdcəsinə dair statistik məlumatları. Bakı-2008-2018.
 6. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı statistik bülletenləri. Bakı-2008-2018.
 7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair” Strateji Yol Xəritəsi. Bakı-2016.
 8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasında maliyyə xidmətlərinin inkişafına dair” Strateji Yol Xəritəsi. Bakı-2016.
 9. “Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi mexanizminin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. Bakı-2018
 10. Н.И.Дорожкина, Ю.С.Суворина. “Особенности кредитования сельскохозяйственных производителей”. Социально-экономические явления и процессы. Т. 12, №5, Тамбов 2017, стр 41-47.
 11. Douglas P., “Rural finance innovation case study, Buyer and supplier credit to farmers: do donors have a role to play?” Pavig the way forward for rural finance an international conference on best practices, case study, Washington 2013, 18 pages.
 12. <https://www.stat.gov.az/source/agriculture/>
 13. <https://www.stat.gov.az/source/finance/>
 14. <http://edf.gov.az/az/content/23>
 15. <http://www.akia.gov.az/az/haqqimizda/haqqimizda-hesabat>
 16. <https://president.az/articles/31161>
 17. <http://maliyye.gov.az/static/243/dovlet-budcesi-haqqinda-azerbaycan-respublikasinin-qanunu>
 18. <https://www.cbar.az/lpages/statistics/key-monetary-indicators/>
 19. https://mida.gov.az/documents/strateji_yol_xeritesi_kend_teserrufati_mehsullarinin_istehsalina_ve_emalina_dair.pdf
 20. <https://azertag.az/store/files/news/MALIYYE%20STRATEJI%20YOL.pdf>
 21. <http://e-qanun.az/framework/39705>
 22. <https://cyberleninka.ru/article/v/osobennosti-kreditovaniya-selskohozyaystvennyh-proizvoditeley>
 23. <http://edf.gov.az/az/content/97>
- http://www.ruralfinanceandinvestment.org/sites/default/files/1126181060970_Buyer_and_supplier_of_credit_to_farmers_-1943486288.pdf

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 03.05.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 06.05.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 24.05.2019

UOT: 338.45:69

DOI: 10.33870/1012-1211-2019-3-2496

KƏND TƏSƏRRÜFATINDA İQTİSADI MƏNAFELƏRİN OPTİMAL ƏLAQƏLƏNDİRİLMƏSİ

Sədi Əbdürəhmanov

*Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti
İqtisadiyyat kafedrası, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, professor
AZ 1072, Bakı şəhəri, Koroğlu Rəhimov küçəsi 822/23
e-poçt: arehmanov40@mail.ru*

Nigar Teymurzadə

*Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti
İqtisadiyyat kafedrasının magistrantı
AZ 1072, Bakı şəhəri, Koroğlu Rəhimov küçəsi 822/23*

Açar sözlər: kənd təsərrüfatı, iqtisadi mənafelelərin əlaqələndirilməsi, optimal bölgü, optimal qiymətləndirmə, iqtisadi səmərəlilik, modelləşdirmə.

Ключевые слова: сельское хозяйство, согласование экономических интересов, оптимальное распределение, оптимальная оценка, экономический эффект, моделирование.

Keywords: agriculture, coordination of economic interest, optimal allocation, optimal evaluation, economic efficiency, modeling.

Sədi Əbdürəhmanov, Nigar Teymurzadə

Kənd təsərrüfatında iqtisadi mənafelelərin optimal əlaqələndirilməsi

Xülasə

Məqalədə kənd təsərrüfatında iqtisadi mənafelelərin optimal əlaqələndirilməsi hərtərəfli təhlil edilmişdir. Kənd təsərrüfatına xidmət göstərən sahə və müəssisələrin qiymət və tarifləri çox yüksək olduğundan onlar kənd təsərrüfatında yaradılan mənfəətin müəyyən hissəsini havayı mənimsəyir. Lakin aqroistehsal və xidmət sahələri arasında iqtisadi mənafeleləri optimal əlaqələndirmək üçün hər iştirakçının xalis gəliri onun əməyinin son məhsulda xüsusi çəkisinə uyğun olmalıdır. Ona görə də kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalında elə qiymətlərdən istifadə etmək lazımdır ki, onlar istehsal prosesində iştirak edən tərəflər sərf etdiyi əməyə görə mənfəət qazansın. Həmin qiymətlər və tariflər paritet qiymət modeli əsasında tənzimlənir.

Оптимальное соотношение экономических интересов было всесторонне проанализировано.

Сади Абдурахманов, Нигяр Теймурзаде

Оптимальное согласование экономических интересов в сельском хозяйстве

Резюме

В статье было всесторонне проанализировано оптимальное соотношение экономических интересов в сельском хозяйстве. Поскольку цены и тарифы на услуги предприятий, обслуживающих сельское хозяйство очень высоки, они поглощают значительную часть прибыли, получаемой в сельском хозяйстве. Однако для оптимального согласования экономических интересов между агропроизводством и сферой услуг чистый доход каждого участника должен соответствовать удельному весу его труда в конечном продукте. Поэтому необходимо использовать такие цены при производстве сельскохозяйственной продукции, чтобы стороны, участвующие в процессе производства,

извлекали выгоду из своего труда. Эти цены и тарифы регулируются на основе модели паритетных цен.

Sadi Abdurahmanov, Nigar Teymurzadeh
Economic interest argument in agro culture
Summary

The article analyzes optimal coordination of economic interests in agriculture. Since the prices and tariffs for agricultural services of the spheres and enterprises are very high, they vainly absorb a part of the profit from agriculture. However, for optimal coordination of economic interests between agricultural production and the service sector, the net income of each participant should correspond to the share of its labour in the final product. Therefore, it is necessary to use prices in the production of agricultural products so that the parties involved in the production may benefit from their labour. These prices and tariffs are regulated on the basis of a model of parity prices.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet saytı: www.stat.gov.az
2. Л.И.Абалкин. Проблемы органического сочетания интересов государства и трудовых коллективов. Журнал «Плановое хозяйство», 1994 №8.
3. М.Абдурахманов. Планирование и стимулирование по конечным результатам в АПК. Баку-1990
4. В.И.Киселев. АПК - совершенствование хозяйственного механизма. Москва-1985
5. К.А.Багровский, А.В.Лотов. Об основных направлениях имитационного моделирования механизма стимулирования производства на уровне предприятия. Журнал - Экономика и математические методы. Москва, 1995 год выпуск 3.
6. М.А.Бронштейн. Выравнивание условий хозяйственной деятельности в сельском хозяйстве. Журнал- «Вопросы экономики». Москва 1995 год; №3
7. В.П.Можин. Территориальная структура агропромышленного комплекса. Журнал «Экономика и математические методы». Москва-2004 выпуск 6.
8. А.Б.Поманский. О сходимости процессов согласования экономических интересов. Журнал «Экономика и математические методы». Москва-2007, выпуск 4.
9. Azərbaycan kənd təsərrüfatı. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2018
10. Кənd təsərrüfatı müəssisələrinin və fərdi sahibkar təsərrüfatlarının əsas iqtisadi göstəriciləri. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2018

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 01.07.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 17.07.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 24.07.2019

DAYANIQLI İQTİSADI İNKİŞAFIN NƏZƏRİ ƏSASLARI

Həsən Məmmədov

Naxçıvan Dövlət Universiteti

“Dünya iqtisadiyyatı və menecment” kafedrasının iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

AZ 7012, Azərbaycan Respublikası, Naxçıvan şəhəri, Universitet şəhərciyi

e-poçt: hasan_1961@mail.ru

Açar sözlər: dayanıqlı inkişaf, dayanıqlı iqtisadi inkişaf, Üç sütun modeli, Dayanıqlı inkişafın kapital ehtiyatları modeli, Dayanıqlığın prizması modeli.

Ключевые слова: устойчивое развитие, устойчивое экономическое развитие, Трёхколонные модели, Модель капитальных ресурсов устойчивого развития, Модель призмы устойчивости.

Keywords: sustainable development, sustainable economic development, Three column models, Sustainable development capital resources model, Sustainability prism model.

Həsən Məmmədov

Dayanıqlı iqtisadi inkişafın nəzəri əsasları

Xülasə

Məqalədə Dayanıqlı iqtisadi inkişafın nəzəri məsələləri tədqiqat olunmuşdur. “Dayanıqlı inkişaf” və “Dayanıqlı iqtisadi inkişaf” kateqoriyaları, onların mahiyyəti və məzmun elementləri izah olunur. Göstərilir ki, əvvəllər iqtisadi nəzəriyyədə iqtisadi inkişafın ekoloji məhdudlaşdırma məsələlərinə diqqət yetirilməmişdir. XX əsrin 70-ci illərindən başlayaraq ekoloji problemlər kəskin surətdə gərginləşdiyindən ona diqqət artmağa başlanmışdır.

Qeyd olunur ki, mahiyyətcə dayanıqlı inkişaf konsepsiyası mövcud problemlərə keyfiyyətə yeni yanaşmadır. Bəziləri problemin siyasi həllini, digərləri isə iqtisadi həllini səmərəli hesab etsələr də, əslində dayanıqlı inkişaf konsepsiyası üç əsas baxışın birləşməsi nəticəsində yaranmışdır. Bunlar iqtisadi, sosial və ekoloji baxışlardır.

Göstərilir ki, dünyanın əksər ölkələrinin dayanıqlı inkişaf proqramları olsa da, bu sahədə işlər “Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri” istiqamətində davam etdirilməkdədir.

Ölkəmizdə “Dayanıqlı İqtisadi İnkişaf”ın prinsipləri və mövcud problemləri tədqiq olunur və dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin olunması ilə bağlı dövlətin tənzimləmə siyasətinin istiqamətləri üzrə təkliflər verilmişdir.

Гасан Мамедов

Теоретические основы устойчивого экономического развития

Резюме

В статье рассматриваются теоретические основы устойчивого экономического развития. Объясняется суть и содержательные элементы категорий «Устойчивое развитие» и «Устойчивое экономическое развитие». Обосновывается мысль, что раньше в экономической теории не уделялось внимания вопросам экологического ограничения экономического развития. Только начиная с 70-х годов XX века, когда резко обострились экологические проблемы, им стали уделять внимание.

Отмечается, что по существу концепция устойчивого развития является новым подходом к существующим проблемам. Хотя одни считают эффективным политическое решение данной проблемы, а другие экономическое решение, на самом деле концепция развития создана в результате соединения трех основных подходов – экономического, социального и экологического.

Отмечается, что хотя большинство стран мира имеют программу устойчивого развития, работа в этой сфере продолжается в направлении Целей Устойчивого Развития.

В нашей стране исследуются принципы и существующие проблемы «Устойчивого Экономического Развития» и определяются направления регулирующей политики государства, связанные с обеспечением устойчивого экономического развития.

Hasan Mammadov

The theoretical basis of sustainable economic development

Summary

The article focuses on the theoretical issues of the sustainable economic development. "Sustainable Development" and "Sustainable Economic Development" categories, their essence and content are explained. It is shown that, in the previous economic theory there was no paid attention to the issues of ecological limitation of economic development. Since the 70s of the XX century, environmental problems have sharply been intensified and attention has grown.

It is noted that, essentially the concept of sustainable development is a qualitatively new approach to the existing problems. While some have considered the problem to be a political solution, while others have considered the economic solution to be effective, in fact, the concept of sustainable development has emerged as a result of the combination of three main points. These are economic, social and environmental considerations.

It is noted that, although many countries in the world have sustainable development programs, the work in this area is being continued in the direction of "Sustainable Development Goals".

In our country, the principles and existing problems of "Sustainable Economic Development" are being studied and regulatory policy directions of the state for sustainable economic development are identified.

Ədəbiyyat

1. İ.H.Aliyev, S.Y.Hüseynov, A.M.Əsədov. Milli iqtisadiyyat: Modernləşmə və davamlı inkişaf. Bakı: Avropa nəşriyyatı-2012
2. H.Ə.Məmmədov. Dayanıqlı inkişaf konsepsiyası və onun səciyyəvi cəhətləri // NDU, Elmi əsərlər. İctimai elmlər seriyası. Naxçıvan: Qeyrət nəşriyyatı-2014, № 9(65), səh.131-136
3. F.F.Mustafayev. "Transformasiya şəraitində makroiqtisadi proseslərin dövlət tənzimlənməsi problemləri". İqtisad elmləri doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim olunmuş dissertasiyanın avtoreferatı. Bakı-2010.
4. R.Səfərov. Dayanıqlı inkişafın mahiyyəti və ona dair qlobal təşəbbüslərin qısa təhlili. Bakı, "Statistika xəbərləri". Elmi-praktiki jurnal. № 3/2016, il 2, cild 3, iyul-sentyabr, səh.22-30.
5. Аткиссон А. Как устойчивое развитие может изменить мир. М.: Бином-2012
6. A.Ş.Şəkərəliyev. Dövlətin iqtisadi siyasəti: Dayanıqlı və davamlı inkişafın təntənəsi. Monoqrafiya. Bakı: İqtisad Universiteti-2011
7. <http://unazerbaijan.org/az/buklet-dayaniqli-inkisaf-m>
8. Azərbaycan-2030:Minilliyin İnkişaf Məqsədlərindən Dayanıqlı inkişaf Məqsədlərinə doğru. Könüllü Milli Hesabat 2017. Bakı - 2017.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 10.04.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 11.04.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.05.2019

UOT: 338

DOI: 10.33870/1012-1211-2019-3-2498

СОЦИАЛЬНОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО–МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПУТИ РАЗВИТИЯ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Юсиф Байрамов

*Главный консультант Отдела статистики промышленности и строительства
Государственного Комитета по Статистике Азербайджанской Республики
AZ 1136, город Баку, проспект Строителей 81
e-почта: yusifb@azstat.org*

Açar sözlər: sosial sahibkarlıq, sahibkarlıq, biznes, sosial biznes, reyting.

Ключевые слова: социальное предпринимательство, предпринимательство, бизнес, социальный бизнес, рейтинг.

Keywords: social entrepreneurship, entrepreneurship, business, social business, rating.

Yusif Bayramov

Sosial sahibkarlıq – dünya praktikası və Azərbaycanada inkişaf yolları

Xülasə

Məqalədə “sosial sahibkarlıq” anlayışının tarixi və bu anlayışın dəqiqləşdirilməsində istifadə olunan müxtəlif yanaşmaların şərh verilmişdir. Bundan başqa, “sosial sahibkarlıq” anlayışının qeyri-müəyyənliyi səbəbindən ümumilikdə, sahibkarlıq cəmiyyətində bu terminin və onunla bağlı olan “sosial müəssisə” və “sosial sahibkar” kimi anlayışların formalaşmasına, həmçinin bu konsepsiyanın Azərbaycan cəmiyyətində formalaşması üçün şəraitin yaradılmasına diqqət yetirilməsinin zəruriliyi qeyd olunur. Məqalədə bu sahədə əldə olunmuş praktiki təcrübələrin, vərdislərin, nailiyyətlərin nümunələri və dövlətlərin reytingləri verilmiş, həmçinin sosial sahibkarlığın Azərbaycanada inkişaf etdirilməsi üsulları nəzərdən keçirilmişdir.

Юсиф Байрамов

**Социальное предпринимательство - мировая практика и пути
развития в Азербайджане**

Резюме

В статье описывается история «социального предпринимательства» и приводится обзор практики разных стран. Кроме того, в силу неоднозначности понятия «социального предпринимательства», отмечается необходимость уделения должного внимания формированию этого термина и связанных с ним таких понятий как «социальное предприятие» и «социальный предприниматель» в предпринимательском обществе, а также создания условий для формирования этой концепции и в Азербайджанском обществе тоже.

Приведены практические примеры опытов, навыков, достижений и рейтингов государств в этой сфере, а также предложены пути развития социального предпринимательства в Азербайджанской Республике.

Yusif Bayramov

**The social entrepreneurship - world practice and trends of
development in Azerbaijan**

Summary

The article describes the history and the various approaches of clarifying the concept of “social entrepreneurship”. Moreover, due to the ambiguity of the concept of “social entrepreneurship”, there is noted the necessity to pay a special attention to the formation of this term and the related concepts of “social enterprise” and “social entrepreneur” in the society, as a whole, at the same time to create conditions for the formation of this concept in Azerbaijan also.

There are given case studies, skills, achievements and ratings of the governments involved in this field; also analyzed the trends of development of social entrepreneurship in the Republic of Azerbaijan.

Литература

1. Фонд «Ашока: новаторы для общества» (Ashoka: Innovators for the Public) – <https://www.ashoka.org/>
2. Центр Социальных Инноваций (Center for Social Innovation) – <https://www.gsb.stanford.edu/faculty-research/centers-initiatives/csi/>
3. HAAS Center for Public Service – <https://haas.stanford.edu/>
4. Стенфордский центр филантропии и гражданского общества (Stanford Center on Philanthropy and Civil Society) – <https://pacscenter.stanford.edu/>
5. «Рейтинг лучших стран для деятельности социальных предпринимателей. 2016» – <http://poll2016.trust.org/>
6. Гришина Я. С. Сравнительно-правовое исследование социального предпринимательства в странах Америки и Европы – Вестник Пермского университета. Юридические науки. – 2012 - №2
7. Егорова Е. Н. Современные тенденции государственного и корпоративного управления. – М.: 2008.
8. Сертификат от некоммерческой организации «B Lab» – <https://www.bcorporation.net/>
9. Приложение к газете «Коммерсант деньги», 2016 – <https://www.kommersant.ru/doc/2927483>
10. Вайнер В. Опыт развития социального предпринимательства в США. – М.: Центр рекламных исследований Grand Prix, 2014. – 57 с.
11. Европейская комиссия – <https://www.ec.europa.eu>
12. Social Enterprise, Social Innovation and Social Entrepreneurship in Italy: A National Report // сайт «EFESEIIS» – <http://www.fp7-efeseiis.eu/national-report-italy/>
13. Великобритания; Закон о социальных благах (ценностях, стоимости) – <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>
14. Латвия; Закон о социальных предприятиях – http://www.ej.uz/SElaw_Latvia
15. Латвия; Министерство социального обеспечения (2014), Концепција «Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā» (ТА-1807) – http://www.LM.gov.lv/upload/aktualitates/NULL/lmkonc_271014_su_1_1807.pdf
16. Европейская Комиссия. (2015). Карта социальных предприятий и их экосистем в Европе. Доклад по стране: Швеция
17. <http://EC.Europa.eu/Social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=socententryrepts&Mode=advancedSubmit&langI&langId=EN> (<http://sofisam.SE/VAD-AR-Sociala-foretag/skapar-arbete.HTML>)
18. ABAD – <http://abad.gov.az/about>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 02.05.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 14.05.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 31.05.2019

DÜNYA İQTİSADİYYATININ QLOBALLAŞMASI ŞƏRAİTİNDƏ SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİ VƏ ONUN STRATEGİYALARI

Rəşad Məmmədov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
Marketing ixtisası üzrə magistrantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: mammadov.rashad93@gmail.com*

Açar sözlər: firma, sahibkarlıq fəaliyyəti, marketing, strategiya, qloballaşma, iqtisadiyyat, inkişaf, ətraf mühit.

Ключевые слова: фирма, предпринимательская деятельность, маркетинг, стратегия, глобализация, экономика, развитие, окружающая среда.

Keywords: firm, entrepreneurship activity, marketing, strategy, globalization, economy, development, environment.

Rəşad Məmmədov

Dünya iqtisadiyyatının qloballaşması şəraitində sahibkarlıq fəaliyyəti və onun strategiyaları

Xülasə

Məqalədə firmaların sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsində marketing strategiyalarından istifadənin əhəmiyyəti və rolundan bəhs edilir, marketing strategiyalarının formalaşması xüsusiyyətləri və tətbiqi üsulları göstərilir, SWOT – təhlil əsasında firmanın imkanları, zəif və güclü tərəfləri, bazar şəraitlərinin öyrənilməsi tövsiyə edilir. Strateji marketing planlaşdırılması prosesində məhsul çeşidi və ya hər bir məhsul üzrə bazar strategiyasının hazırlanması qeyd edilmişdir. Məhsulun həyat dövrünün mərhələlərindən və onların xüsusiyyətlərindən asılı olaraq fərqli marketing strategiyalarının tətbiq olunması göstərilmişdir. Qeyd edilmişdir ki, dünya iqtisadiyyatının qloballaşması firmaların fəaliyyətində strateji menecment və marketing konsepsiyasından istifadənin zəruriliyini artırır.

Рашад Мамедов

Стратегии и предпринимательская деятельность в условиях глобализации мировой экономики

Резюме

В статье отмечается важность и роль использования маркетинговых стратегий в осуществлении предпринимательской деятельности фирм. Указаны особенности формирования и методы применения основных маркетинговых стратегий. В предпринимательской деятельности рекомендуется использование SWOT-анализа, раскрывающее возможности фирмы, ее слабые и сильные стороны, в рыночных условиях. В процессе планирования стратегического маркетинга освещается рыночная стратегия по ассортименту продукции или отдельно по каждой продукции. В зависимости от этапов жизненного цикла продукции и их особенностей, обосновывается применение соответствующих маркетинговых стратегий. Было отмечено, что глобализация мировой экономики повышает необходимость использования концепции стратегического менеджмента и маркетинга в деятельности фирм.

Rashad Mammadov
The strategies and activities of entrepreneurship
in a globalizing world economy

Summary

The article notes the importance and role of the use of marketing strategies in entrepreneurship activity of firms. Features of formation and methods of application of the basic marketing strategies are presented. In business activity the use of SWOT-analysis is recommended which reveals possibilities of firms, its strengths and weaknesses, market conditions. Strategic marketing planning process highlights the market strategy for the range of products or separately for each product. Depending on the phases of the life cycle of products and their features the application of appropriate marketing strategies is appealed. It was noted that globalization of the world economy increases the need for use the concept of strategic management and marketing in business activity.

Ədəbiyyat

1. A.T.Məmmədov. Marketingin əsasları. Dərs vəsaiti. İdeal print. Bakı: "İqtisadiyyat Universiteti nəşriyyatı" 2007.
2. Кревенс, Дэвид, И. Стратегический маркетинг, 6-е издание: Пер. с англ. М: Издательский дом «Вильямс»-2008.
3. А.П.Панкрухин. Маркетинг: учеб. Для студентов, обучающихся по специальности «Маркетинг»/ А.П. Панкрухин. 6-изд., стер. М.: Издательство «Омега-Л», 2011.- 655 с.
4. Р.А.Фатхутдинов. Стратегический маркетинг. 4-е изд. СПб.: Санкт-Петербург, 2006.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 23.05.2019

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 28.05.2019

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.06.2019

Korrektor: Arzu Salmanova

Çapa imzalanmışdır: 21.08.2019